МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 159.9:616.89

Редакційна колегія:

М'ясоєдов В. В. – голова, ректор Харківського національного медичного університету, д.мед.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Савєльєва Н. М. – перший проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. н., професор;

Кривошапка О. В. – проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, к.мед.н., доцент;

Наконечна О. А. – проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Кадикова О. І. – декан І медичного факультету Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Абасалієва О. М. – в.о.зав кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, к. психол. н.;

Соколова І. М. – професор кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, д. психол. н.;

Забєліна О. С. – викладач кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету.

Клінічна психологія та психічне здоров'я: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 23 квітня 2026 р.). Харків : Харківський національний медичний університет, 2026. 116 с.

У збірнику представлено матеріали науковців, практичних психологів, викладачів, здобувачів вищої освіти та фахівців у сфері психічного здоров'я з різних регіонів України. Доповіді присвячено актуальним проблемам клінічної психології, психічного здоров'я, психотерапії, психологічної реабілітації, кризової та травмофокусованої допомоги, психосоціальної підтримки в умовах війни, а також сучасним підходам до професійної підготовки фахівців психологічного профілю.

Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, психологам-практикам, психотерапевтам, докторантам, аспірантам, магістрантам, здобувачам вищої освіти та всім, хто цікавиться сучасними проблемами клінічної психології та збереження психічного здоров'я.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, а також за граматичні й стилістичні помилки.

УДК 159.9:616.89

ЗМІСТ

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ВЕТЕРАНАМ І ЇХНІМ СІМ'ЯМ У КЛІНІЧНОМУ ТА СОЦІАЛЬНОМУ ВИМІРАХ *Абасалієва О. М.*	9
ОСТЕОПАТИЧНІ ТЕХНІКИ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РАС *Абасалієва О.М., Кузьменко Т.А.*	11
КОГНІТИВНА РИГІДНІСТЬ ЯК ФАКТОР ВРАЗЛИВОСТІ ТА РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ *Абасалієва О.М., Панасюк К.К.*	12
ТІЛЕСНО ОРІЄНТОВАНІ ПІДХОДИ У РОБОТІ З ТРАВМАТИЧНИМ ДОСВІДОМ *Абасалієва О. М., Соколова І. М.*	13
РОЗЛАДИ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА СУЧАСНІ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПІДХОДИ І МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ДОПОМОГА *Абасалієва О. М., Чернова В. К., Забєліна О. С.*	14
ІНТЕГРАЦІЯ АРТ-ТЕРАПІЇ У ВИРІШЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПСИХОЛОГІЇ: ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МОЛОДІ *Бєляєва Н.Є., Агаєва С.М.*	16
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТРИВОЖНОСТІ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ, ПСИХОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ *Бєляєва Н.Є., Шопіна О.А.*	17
СОЦІАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ *Бєляєва Н.Є., Андерс В.М.*	18
ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ СТУДЕНТІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ *Бєляєва Н.Є., Величко Т.П.*	19
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ ЯК КЛЮЧОВА АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ *Бєляєва Н.Є., Козак О.В.*	20
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОЛОГІЧНИХ СТАДІЙ ПЕРЕЖИВАННЯ ГОРЯ ТА АДАПТАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ ОСОБИСТОСТІ *Бєляєва Н.Є., Курдюмова Д.Р.*	21
ПЕРВИННІ ПРОЯВИ ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ОНКОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ *Богдан Ж.Б., Лебеденко Д.Н.*	22
СТАТЕВІ ВІДМІННОСТІ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ТРИВАЛОГО ТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСУ *Борейко Ю.Г., Власюк А.В.*	23
ОБМЕЖЕННЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЯК ФАКТОР УСКЛАДНЕННЯ ПСИХІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ *Бровченко А. К.*	24
ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ РИЗИКУ РОЗВИТКУ ТРИВОЖНИХ РОЗЛАДІВ У МОЛОДІ *Бублієнко К.Ю., Маннапова К.Р.*	25
ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ЗРОСТАННЯ ЯК ФАКТОР АДАПТАЦІЇ ОСІБ З МІГРАЦІЙНИМ ДОСВІДОМ *Булавіна С. І., Красіна Г.В.*	26
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИХИЛЬНОСТІ ДО ЛІКУВАННЯ У ОСІБ ІЗ НАРКОЗАЛЕЖНІСТЮ *Бурч С. Д., Ломакін Г. І.*	28

психічних функцій, включаючи мовлення, мислення та емоційну регуляцію (Колупаєва А. А., 2012, Гаяш О.В., 2021).

З позиції біопсихосоціальної моделі психічного здоров'я розвиток дитини розглядається як результат взаємодії біологічних, психологічних і соціальних факторів. У цьому контексті тілесна регуляція виступає фундаментальним рівнем, на якому формуються подальші психічні процеси. Порушення на цьому рівні можуть проявлятися у вигляді підвищеної сенсорної чутливості, труднощів самозаспокоєння, нестабільності емоційного стану.

Остеопатичний підхід ґрунтується на уявленні про організм як єдину функціональну систему, у якій структура і функція перебувають у взаємозв'язку. Застосування остеопатичних технік спрямоване на нормалізацію рухливості тканин, покращення циркуляції рідин, зниження напруження фасціальних структур та оптимізацію нейровегетативної регуляції (Cerritelli F., 2015).

У роботі з дітьми з РАС остеопатичні втручання мають специфічні особливості, пов'язані з підвищеною сенсорною чутливістю та потребою у м'яких, неінвазивних методах впливу. Використання делікатних мануальних технік дозволяє знизити рівень соматичного напруження, що може позитивно впливати на загальний психоемоційний стан дитини.

Важливим аспектом є вплив остеопатичних технік на функціонування автономної нервової системи. Як показують дослідження, у дітей з РАС часто спостерігається дисбаланс між симпатичним і парасимпатичним відділами, що проявляється у підвищеній тривожності, труднощах адаптації до змін середовища та нестабільності поведінки. М'яка тілесна регуляція може сприяти зниженню рівня фізіологічного збудження та формуванню більш стабільних адаптаційних реакцій.

У межах сучасних українських підходів до корекційної роботи підкреслюється необхідність інтеграції різних методів впливу, включаючи психологічні, педагогічні та тілесно-орієнтовані. Такий підхід дозволяє створити умови для більш повноцінного розвитку дитини, враховуючи її індивідуальні особливості та потреби.

Остеопатичні техніки у цьому контексті можуть виконувати підготовчу та супровідну функцію, створюючи сприятливий фізіологічний фон для подальшої психолого-педагогічної роботи. Зниження рівня тілесного напруження та нормалізація сенсорної регуляції можуть підвищувати здатність дитини до взаємодії, навчання та формування нових поведінкових навичок.

Таким чином, сучасні дослідження свідчать про значну роль сенсомоторних порушень у структурі розладів аутистичного спектра. У зв'язку з цим використання тілесно-орієнтованих підходів у рамках комплексної допомоги дітям з РАС є перспективним напрямом. Інтеграція остеопатичних технік у систему комплексної допомоги дітям з РАС відповідає сучасним уявленням про цілісність розвитку дитини та необхідність врахування тілесного компоненту у процесі психологічної підтримки.

КОГНІТИВНА РИГІДНІСТЬ ЯК ФАКТОР ВРАЗЛИВОСТІ ТА РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Абасалієва О.М., Панасюк К.К.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

У сучасних умовах підвищеного психоемоційного навантаження, соціальної нестабільності та впливу стресогенних чинників проблема збереження психічного здоров'я набуває особливої актуальності. У цьому контексті зростає інтерес до вивчення когнітивних механізмів, що визначають індивідуальні відмінності у реагуванні на складні життєві ситуації та виступають мішенню психологічної профілактики. Одним із таких механізмів є когнітивна ригідність.

Когнітивна ригідність розглядається як відносно стійка характеристика мислення, що проявляється у труднощах перебудови когнітивних структур, обмеженій варіативності

інтерпретацій та схильності до фіксації на усталених способах осмислення досвіду. У межах когнітивно-поведінкового підходу вона пов'язується з функціонуванням дисфункційних когнітивних схем, автоматичних думок та ірраціональних переконань, які визначають спосіб сприйняття реальності (Beck, 1976; Ellis, 1994). Такі утворення характеризуються стійкістю до змін і тенденцією до самопідтвердження, що ускладнює адекватну оцінку нових або невизначених ситуацій. У цьому контексті ригідні когнітивні схеми можуть розглядатися як відносно стабільні структури, що формуються в процесі індивідуального досвіду та впливають на емоційні реакції і поведінку особистості (Young et al., 2003).

У структурі психоемоційного функціонування когнітивна ригідність виступає фактором вразливості. Згідно з положеннями теорії когнітивної оцінки, емоційне реагування визначається інтерпретацією подій, а не їх об'єктивними характеристиками (Lazarus, 1991). Обмеженість у зміні когнітивних оцінок зумовлює фіксацію на негативно забарвлених інтерпретаціях, що підвищує інтенсивність і тривалість негативних емоційних станів.

Емпіричні дослідження показують, що когнітивна ригідність пов'язана з домінуванням дезадаптивних стратегій емоційної регуляції, зокрема румінації, уникання та емоційного пригнічення (Aldao et al., 2010; Gross, 2015). Зокрема, румінація як повторюване зосередження на негативному досвіді сприяє підтриманню депресивних і тривожних станів (Nolen-Hoeksema, 1991). У результаті формується замкнене коло: дисфункційні когніції посилюють негативні емоції, а емоційні переживання, у свою чергу, підтверджують вихідні переконання (Beck, 1976). Це дозволяє розглядати когнітивну ригідність як один із психологічних чинників ризику розвитку психоемоційних розладів.

Водночас сучасні підходи до проблеми психічного здоров'я акцентують увагу не лише на факторах ризику, але й на ресурсах особистості. У цьому контексті особливого значення набуває поняття резильєнтності як здатності ефективно адаптуватися до складних життєвих обставин і зберігати психологічну стійкість. Однією з ключових складових резильєнтності є когнітивна гнучкість, що забезпечує можливість переоцінки ситуації, пошуку альтернативних рішень і використання адаптивних стратегій регуляції емоцій (Kashdan, Rottenberg, 2010).

З огляду на це, когнітивна ригідність може розглядатися не лише як фактор вразливості, але і як потенційна точка психологічного впливу в межах профілактики психоемоційних розладів. Її усвідомлення та цілеспрямована корекція сприяють розвитку когнітивної гнучкості, що підвищує адаптаційні можливості особистості та рівень її психологічної стійкості.

Практична реалізація цього напрямку пов'язана із застосуванням когнітивно-поведінкових підходів, спрямованих на виявлення та модифікацію дисфункційних переконань, розвиток навичок когнітивної переоцінки та формування більш гнучких способів мислення (Leahy, 2017). Важливим компонентом є також розвиток метакогнітивної обізнаності, що дозволяє особистості усвідомлювати власні когнітивні патерни та більш ефективно регулювати емоційні реакції.

Таким чином, когнітивна ригідність має подвійний психологічний статус. З одного боку, вона виступає фактором вразливості, що підвищує ризик розвитку психоемоційних порушень. З іншого - її усвідомлення та трансформація створюють підґрунтя для розвитку когнітивної гнучкості як ресурсу резильєнтності.

Такий підхід дозволяє розглядати роботу з когнітивною ригідністю як перспективний напрям профілактики психоемоційних розладів і підвищення психологічного благополуччя особистості.

ТІЛЕСНО ОРІЄНТОВАНІ ПІДХОДИ У РОБОТІ З ТРАВМАТИЧНИМ ДОСВІДОМ

Абасалієва О. М., Соколова І. М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

У сучасній клінічній психології та психотерапії зростає інтерес до тілесно орієнтованих підходів як ефективного інструменту роботи з травматичним досвідом. Це